

Harmonisk och disharmonisk haiku

TVÅ JAPANSKA MÄSTARE I TOLKNING AV ROBIN VALTIALA

Här följer mina tolkningar av två japanska haikudiktare, Kobayashi Issa (1763–1828) och Akutagawa Ryunosuke (1892–1927). Den förstnämnde är en av de mest älskade klassikerna inom genren i Japan. Han var buddhistpräst och älskade djur och att skriva om dem. Den senare är en avantgardist, känd bland annat för sin roman *Rashomon* – som också har blivit film – men också för sina haiku. Han tog tidigt livet av sig, och hans inre kaos syns i hans haiku som samtidigt i formell mening är harmoniskt uppbyggd.

I japanskan fungerar mönstret med 5–7–5 stavelser på ett särskilt sätt, bland annat räknas konsonanten n som en särskild stavelse. Västerländska tolkare brukar tillämpa regeln lite friare, så även jag. Om man så vill kan verbet ”hacka” istället för det mer skriftspråkligt korrekta ”hugga” (ner bambun) vara en markör för Akutagawas ganska moderata brytande mot klassicismens regler. Issas umgänge med djuren känns å andra sidan så intimt, att ett talspråkligt ord som ”strila” istället för ”låta mitt vatten” känns självklart.

Tolkningarna är gjorda med hjälp av min långt ifrån flytande japanska, via tolkningar till andra språk och med inspiration från stämningen i tecknen dikterna är skrivna på.

ROBIN VALTIALA

Kobayashi Issa:

*släpp den
släpp den släpp den
den där loppan har barn*

*kärleksvilda katt
i spegeln ser du din dom
att återfödas*

*flyg in i dimman
flyg och fly in i dimman
en fågel blir fri*

*snigeln sover i sin damm
det är frid på jorden*

*vårregnet
de oätta ankorna
för ljud*

*nu ska jag strila
nu ska du få se på kaskad
mullergroda*

*en dans och en dans
kattungen som är i spinn
bland fallande löv*

*kattkompis
är det ditt jobb för hela höstmatten
att föra ljud?*

Akutagawa Ryunosuke:

*Venus lyser upp
sakekannen där man hör
ekot av göken*

*hösten börjar
gräshoppa mellan fingrarna
frasar som ett löv*

*snålbläst på vintern
torkade anjovisen
har kvar sin havsfärg*

*morgonrodnaden
planläggning av mördandet
myggätarfåglar*

*ingen rörelse
i salamandern
i det kalla vårvattnet*

*vårregnet
sprang obemärkt
över havsytan*

*gröna persiennen
visar innergården
blomhägringar*

*röda vallmon
under gryning efter gryning
en öppning*

*åt barnens ohyra
la dem och gick sin väg
kattmodern*

*citronen lyser
jag har nyss skaffat mig
en ny antik handskrift*

*bortifrån berget
hörs hur man hackar ner bambun
kall vår*

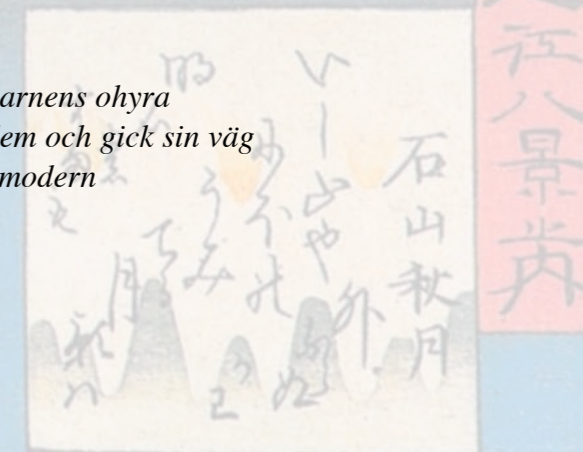
*öar långt ute
de som bor där måste äta upp sin dimma*

*det skymmer redan
men krysantemen är vit
alla är borta*

*gröna persiennen
visar innergården
blomhägringar*

*rimfrost
bevara spåren av mina sandaler
var permafrost*

*en snuvdroppe
på min nästipp
bara i den lyser kvällssolen*

Bakgrundsbild: Ando Hiroshige (1797–1858): Höstlig måne vid Ishiyama, 1830 (något beskuren)